

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bona Volvntas Optimæ Consentiens. Seu De Sequendo In Omnibus Ductu Providentiæ Diviniæ

Foullon, Jean E.

Leodii, 1657

Sectio III. Fundamentum bonæ voluntatis tertium ac præcipuum: Cura Dei
de homine, præsertim bono.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54992](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54992)

56 BONA VOLUNTAS
judicavit esse pulcerrimum, ut esset quidquid
est, sicuti est. Quamvis enim in se pul-
cerrimum non foret neque optimum:
Deus tamen fecit pulcerrimum, ita judi-
cando; & optimum, ita volendo.

SECTIO TERTIA.

Fundamentum bonæ voluntatis tertium
ac præcipuum:

Cura Dei de homine, præsertim bono.

I. Datus est Do-
minus homi-
nibus singula-
riter. **R**Egius Vates Psalmi octa-
vi, qui totus est de pe-
culiari Dei erga hominem cura,
initium & finem fecit eodem
versu, *Domine Dominus noster, quàm ad-
mirabile est nomen tuum in universa terra.*
In eo versu simul posuit & propositionem
& conclusionem cantandorum. Quid
paras de Deo dicere? Dicam esse do-
minum nostrum. At quid in ea re novi?
Nonne dominus universorum est? Pro-
fus. Ita tamen, ut singulariter sit homi-
num dominus. Ad experientiam te ap-
pello, & ipsam fidem tuam, si mihi fi-
dem

dem non habes. Contemplare Univer-
 sum, expende terram, scrutare maria,
 vide pisces natantes, circumspice aves
 volantes, intuere animalia pascentia, spe-
 cta stellas lucentes, metire cælorum in-
 gentia spatia. Isthæc omnia cùm Dominus
 produxerit, dominus illorum est. Sed
 quandoquidem homini produxerit, non-
 ne meritò etiam infantes & lactentes
 clament: *Domine, dominus noster* es, quĩ
 nos, & genus omne humanum, proprio
 quodam affectu curas, & solitudine
 singulari complecteris? Notavi ali-
 quando, nec dubium quin & alii ante
 me, nusquam in primo Geneseos capite,
 ubi de rerum creatione agitur, poni no-
 men tetragrammaton, quod latina ver-
 sio reddere *Dominum* solet, Græca *κύριον*,
 exprimiturque Hebraicè per vocem
Adonai, istis respondentem. At verò in
 altero capite, ubi particulatim enarratur
 hominis creatio, rerumque aliarum sub-
 jectio ad ejus obsequia, passim nomen
 istud ineffabile occurrit; iteraturque fre-
 quentissimè appellatio *Domini Dei*. Ad

commendandam utique Dei erga homines benevolentiam, qui ipsorum peculiariter *Dominus* esse velit, singularemque illis curam & amorem impendere.

II. *Major cura qualiter sit in Deo.* Cùm autem dicitur, homines Deo magis esse cordi, quàm corporearum rerum cæteras: nemo tam ignarus sit divinorum, ut sibi persuaserit, Deum de re aliqua magis intentè aut frequentius cogitare quàm de alia, sensùve de illa habere teneriores, aut vehementiores. Humanæ imbecillitatis & mutabilitatis officia ista sunt. Quia Josephum Jacob præ cæteris filiis habebat in amoribus: idcirco erga illum tenerius afficiebatur, & sæpius eum versabat in mente. Salomoni, quia liberorum carissimo, voluntatem & studia magis impendebat David, quàm Adoniæ, vel Nathani. Christum ipsum, quàm hominem, plus de optima matre & dilecto Joanne, quàm de aliis, cogitare, æquum fuit, & naturæ consentaneum. Sed absit, ut Christianus ullus, vel tenuiter eruditus, tam crassam rudemque de Deo effingat

fungat

ingatur imaginem; qui omnia intellectu-
ne una cogitat, quia totus est intellectus;
& omnia volitione una amat, quia totus
est voluntas; & totus est intellectio, ac
volitio, quia totus est actus. Deum
ergo aliquid curare præ aliis, est, plures,
ad conservationem ac perfectionem illius,
effectus sollicitudinis & amoris extra se
producere, ac demonstrare.

III. Explicando huic argumento,
Declaratur. Theologi quidam duplicem
Dei Providentiam posuere, Naturalem,
& Moralem. Naturalem vocant, qua
Deus res creatas curat, morum incapa-
ces: moribus autem regi non possunt,
quæ carent ratione, discernendis ac diju-
candis moribus necessariâ. Moralem au-
tem appellant, qua Deus utitur ad guber-
nandos Angelos & homines, qui soli in-
telligentia præditi sunt, & moribus re-
guntur. Verùm eâ distinctione omiſſa,
D. Thomam audiamus prima parte, quæ-
stione 22. articulo 2. Postquam hoc ge-
neratim posuit: *Omnia subsunt divine
Providentiæ; sed diversimode.* Particula-

60 BONA VOLUNTAS

tim deinde subjicit: *Bruta subduntur providentia divina per se, & in singulari, sed propter aliud: propter hominem scilicet, cui serviunt. Boni subduntur providentia divina propter se: mali verò propter bonos tantum, ut bruta.* Unde id conficitur, quod modò ex Davide discebamus, præcipuam Dei inter aspectabilia sua opera curam esse de homine. Magis enim curatur finis agendorum, quàm quæ ad eum finem ducunt, & media vocantur. Tantâ diligentia ac vigiliantia custodit ac servat Jacob Labani greges, ut numquam illi ostendat captum à bestia: at longè magis Racheli intendit, cujus causa pastor ovium est. Ita, cùm Deus bruta propter homines curet, plus multò sollicitudinis in hos dicendus est, quàm in illa impendere. Ex eadem ratiocinatione consequitur, potissimam Dei inter homines curam esse de probis: quandoquidem improbi ad proborum utilitatem ac profectum à Deo ordinentur, velut media ad finem.

IV.
*Singulos ho-
 mines Deus
 curat.*

Neque universo tantum huma-
 no generi Deus præcipuè at-
 tendere credendus est, sed etiam
 singulis paterna sollicitudine consulere.
 Nam si conservatione ac salute generis
 contentus singulos negligeret, id faceret,
 quia illis providere vel nequiret, vel nol-
 let. Potest autem, & vult. Potest, quia
 Deus est: vult, quia creator est. Adeo-
 que *Domini est oculus hominis*, ut loquitur
 Zacharias cap. 9. Id est, ut ego quidem
 interpretor, hominem quemlibet, quan-
 tumvis abjectum ac despicabilem, singu-
 lari summum Numen providentia respi-
 cit. Itaque verissimè dixit Augustinus
 lib. Conf. 3. cap. 11. *Sic curas, ô Deus, unum-
 quemque nostrum, ac si solum cures; &
 sic omnes, tamquam singulos.* Eodemque
 sensu Gregorius Moralium lib. 25. cap. 19.
*Sic Deus intendit singulis, ac si vacet à cunctis:
 & sic omnibus intendit, ac si vacet à singulis.*
 Hoc ipso quo scribimus, legimusve, aut
 dicimus momento, cælorum machinam
 rotat, Soli lumen sufficit, diemque terris
 administrat, elementorum naturam su-

stentat, me inter isthæc, mihi creata ac conservata, non negligit, corpori vires impertitur, cogitationi vim tribuit, manum scribentis ducit, linguam dicentis movet, aliâque mecum agit omnia, non secus ac cum Adamo aut Noëmo, sub creati aut renovati mundi initia, quando universum genus humanum erant homines duo aut octo.

V. Absit enim, ut vim potentiamque
Citra la- divinæ mentis infinitam ex infir-
borem. mitate humani ingenii, vix paucis
 curis pari, metiamur. *Pluribus enim in-*
tentus minor est ad singula sensus hominis,
 quantumvis intelligentis & exercitati.
 Idcirco Siracides sapientiæ studiosum
 monuit, *Fili ne in multis sint actus tui,*
 Eccl. II. Et Jethro Exodi cap. 18. Mose
 genero suo, nimium satagenti, persuadere
 volens, ut laboris socios assumeret, curas-
 que partiretur, dixit Sapienter, *Stulto la-*
bore consumeris. Nam oneri tam multi-
 plici impares sunt unius ingenii vires.
 Imò ut ingenium sufficiat, delassatur ta-
 men homo & exhauritur, etiam in ad-
 mensis

mensis sibi laboribus: quia corpus quod corrūpitur aggravat animam, & paullatim ipsa sese agendi vivacitas exedit, & arden- do lucendóque velut cerei decrefcit atque confumitur. Aliter longè res habet in Providentiæ divinæ curis. Neque enim multitudine distrahitur ac distenditur, nec longitudine aut difficultate fatigatur. Quemadmodum creando labor nullus adhibitus est, vox unica ac voluntas fuffe- cit: ita & confervando velle ac dicere fufficiet. Et quamvis Deus Angelorum hominúmque ministerio, ad generis hu- mani gubernationem, utatur, vicariós- que habere, & eis obediri velit, ad rerum ordinem decentiorem: vicarii tamen nul- lius operâ indiget, & per fe nihilominus administrationem fingulorum attingit.

VI. Audiendus iterum Auguftinus in
Hominis nobilitas. Psalm. 148. *Fecit Deus calum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis sunt, & te. Parum dico te, passerem, locustam, vermiculum. Nihil horum non ille fecit, & cura est illi de omnibus. Noli ergo dicere, non pertineo ad Deum: pertinet ad Deum*

Deum anima tua, pertinet ad Deum corpus tuum, quia Deus fecit animam tuam & corpus tuum. Non curaret Deus hominem quemlibet, cui etiam vermiculus curæ est, quia ab ipso creatus est? Atqui nobilissima creatura est homo, etiamsi corpus solum attendas, cujus supra descriptionem attigimus. Quid si animum contemplare, materiæ expertem, mortis nescium, compotem sui, capacem Dei? Deus enim, ut loquitur Lactantius lib. de Ira Dei cap. 4. Sicut mundum propter hominem machinatus est, ita ipsum propter se tamquam divini templi antistitem, spectatorem operum rerumque celestium. Quare Vates Regius Psalmo 8. postquam petit: Quid est homo, quod memor es ejus, aut filius hominis quoniam reputas eum? Respondet ipse interrogationi suæ, & ejus dignationis rationem affert: Minuisti eum paullo minus ab Angelis. Non reputes, ô Deus, filium hominis, quem tu ad id honoris extulisti, ut superar incedat altis illis intelligentiis, quæ inaccessæ tuæ lucis purissima sunt specula?

OPTIMÆ CONSENTIENS. 65

VII.
*A Deo
 amatur.*

Eandem ob causam Philosopho
 cuiusdam prisco, Platoni ni fallor,
 istam hominis dignitatem creato-
 risque dignationem æstimanti, Deus οὐ
 φίλορις οὐ φιλόθηρ, ἀλλὰ φιλόανθρωπος,
 non avium, ferarumve, sed hominum amator
 est. Non quia non amet animalia cætera:
 sed quia inter omnia divinum istud ani-
 mal præcipuè habet in oculis & in delitiis.
 Quam etiam Dei humanitatem eodem
 ipso φιλανθρωπίας nomine commendat
 Paullus ad Titum cap. 3. *Apparuit benigni-
 tas & humanitas Salvatoris nostri Dei.* Ubi,
 quod Latine est humanitas, Græcè est
 φιλανθρωπία. Nec mirum, tam humani
 erga hominem quemlibet affectus Deum
 esse, cum talem talis condiderit, non in-
 decorum partum optimus parens: qui
 quem tam amanter produxit, non conser-
 vare non poterit convenienter naturæ
 suæ, si conservari se sinet.

VIII.
*Paternus
 Dei affe-
 ctus.*

Deum ipsum audiamus de se &
 de homine loquentem, tanto af-
 fectu, tam suavibus verbis, ut ex-
 primum nihil possit significantius. Quod

nomina:

nomen dulcius, quàm patris? An maternum? Ille fortiùs diligit, mater teneriùs. Patrem se & matrem fore Deus pollicetur, ut & fortiter amet, & tenerè: idque de populo promittit inquieto, infideli, rebellis; sæpissimè monito, sæpissimè obstinato, & adhuc, cùm Deus ipsi loqueretur, idololatriam sectante. *Si filius mihi honorabilis Ephraim*, inquit Jeremiæ 31. *si puer delicatus*: seu, ut alia versio sonat, *An non filius pretiosus Ephraim, an non puer solatio-rum?* Ecquisnam autem ille est Ephraim, ut Deus ipso filio gaudere, & gloriari, imò quodammodò sese jactare videatur? Ephraimitica tribus est, Israëlitici regni caput, & nomen, populus contumax, proles optimo parenti Deo immorigera, meritâque abdicari. Ne tamen dubites, quin qualiscumque tandem filius Deo sit honorabilis, & pretiosus, & delicatus, & solatio-rum, subjicit: *Idcirco ex quo locutus sum, commota sunt viscera mea super eum.* Non tibi videtur Jacob de Josepho suo loqui, aut de filio dexteræ Benjaminino, quem ne nominari quidem audiat absque sensu teneri-

teneritudinis? Non eæ sunt voces parentis amantissimi, commoda juxta & incommoda liberorum ita excipientis, ut propria? Quid exprimendæ paternæ Dei in homines dilectioni significantius dici poterat, quàm illa viscerum commotio, & agitatio cordis amore vehementi palpitantis?

IX. *Materna ejusdem dilectio.* Simili locutione usus Isaia 49. in exemplo matris, quæ liberos, præfertim immaturæ ætatis, & ex utero nuper profusos, dulciùs amare solet, quàm pater. *Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego non obliviscar tui.* Vides materno affectui suum à Deo non conferri solùm, sed etiam præferri, & meritò. Nam mater filium in utero gestat menses novem, Deus hominem toto vitæ tempore: *In ipso enim vivimus, movemur, & sumus,* velut intra materna viscera: *Audite, inquit Isaia cap. 46. domus Jacob, & omne residuum domûs Israël, qui portabimini à meo utero.* Filium in lucem editum mater aliquando dat lactandum nutritici;

nutrici; si ipsa alit, brevî tamen ablaçtat; Deus erga hominem semper fungitur nutriticis officio, ideóque nomen Tšaddai sibi tribui voluit, ut Mammofus diceretur; & Sapientia feu Providentia divina, loquens instar Deo assistentis, de seipsa pronuntiat, *cum eo eram cuncta componens, creans ac conservans, feu, ut alia versio habet, cum eo eram velut nutrix.* Denique mater filium ablaçtatum sinu & brachiis gestat, donec per se ingredi didicerit: Deus semper portat hominem verbo virtutis suæ, multò magis quàm cæteras partes Universi: *usque ad senectam ego ipse, inquit per Isaiam cap. 46. & usque ad canos ego portabo.*

X. *Christi doctrina ea de re.* Abire hinc non possumus, quin indicemus argumenta quibus Christus ipse Matth. 6. curam illam Dei de hominibus plusquam paternam commendat, & sollicitudinem hominum nimiam de rebus temporalibus circumcidit. Primùm, quia ista sollicitudo Deo contumeliam facit: de ipso enim diffidit, quasi providere vel nesciret, vel nequiret,

quiret, vel nollet. Cùm tamen velit, quia Pater est, & animam dedit ac corpus, quæ pluris sunt quàm alimenta: cùm possit, quia Creator est & Conservator, quod *volatilia cali* docebunt, & *lilia agri*: cùm sciat, quia est *Pater celestis*, & è specula sublimi æternitatis suæ singula contem-
platur. Deinde, indigna est Christiano sollicitudo istiusmodi: *hæc enim omnia gen-
tes inquirunt*. Disputent crassi Judæi, *Numquid Deus panem poterit dare, aut para-
re mensam populo suo?* At Christianos post certam Providentiæ divinæ cognitionem, & experientiam quotidianam, diffidere, prorsus intolerandum est. Tertiò, cura est inutilis & supervacanea: *Quis enim cogitans poterit adjicere ad staturam suam cubitum unum?* Quis æger sanitatem promovet assiduè de illa meditando? Quis mercator navim anxiam curam in portum impellit? Quis pater-familias inquietis & importunis consiliis rem domesticam auget? Quis bellator, aut princeps, publicæ tui prodest tumultuosis imminentium negotiorum, aut periculorum, præcogitationibus?

tationibus? Neque inutilis modò, sed & plurimùm noxia est nimia sollicitudo. Multi de vestibus anxie satagendo corpus exedère: plures curâ ciborum ac ventris animam perdidère: plurimi jacturam æternorum immodicis caducorum studiis fecère. Nonne tamen *anima plus est, quàm esca; & corpus plus, quàm vestimentum?* Nonne propter vitam caussas vivendi perdere, infælicissimæ insanix est?

XI.
*Deus singu-
lariter ami-
cos curat.*

Ex affectu Dei singulari erga quosvis homines, facile est colligere peculiarem ipsius erga amicos suos providentiam, ut ejus exigit ordinatissima caritas. *Misericordiam & veritatem diligit Deus*, inquit Regius Vates Psal. 83. quod alii, valdè aptè ad argumentum nostrum, vertère ex Hebræo, *Sol & scutum Dominus*. Quemadmodùm enim Sol illuminans per omnia respicit, & oritur super justos & injustos: influentiarum tamen arcanâ vi Lunam, aurum, adamantem, corda animantium singulariter afficere dicitur. Et quomodò scuto, non pectus solùm sicuti lorica, aut caput veluti

veluti galeâ, sed membra omnia quæ pe-
tuntur contegimus: illa tamen magis de-
fendimus, quibus maximè vita contine-
tur. Ita Sol Deus est ac scutum, quia om-
nibus quidem hominibus communicat
lumen vultus sui, omnésque tuetur ac
protegit: communis tamen ille inspector,
ac defensor, peculiari studio amicos com-
plectitur. *Providentiam aliis creaturis non
negamus*, inquit Bernardus Serm. 68. in
Cant. *curam sponsa vendicat sibi*. Eodem
sensu Ambrosius lib. 4. in Lucam: *Dom-
inus dormit tepidis, vigilat perfectis*. Quam-
diu vigiles sumus ad ipsi obsequendum,
non dormitabit neque dormiet, qui custo-
dit Israël. Sic nos Deus visitat, sicut il-
lum colimus.

XII. Vitas tres vivit amicus Dei;
Vitam eo- Corporalem, quæ ipsi cum ani-
rum corpo- malibus cæteris communis est:
valem. Civilem, quæ ex bona existimatione &
 judiciis hominum existit: Spiritualem ac
 divinam, quæ in vera virtute, & arctâ
 cum supremo Numine per sincerum cul-
 tum conjunctione posita est. Infima Vi-
 tarum

tarum trium tanti tamen est, ut vel Caini, vel alterius cujusvis perditum hominis vita pretio aestimari non possit, & omnia quae habet homo det pro anima sua. Quanti ergo erit vita viri probi, qui Deo natus, & sibi, Dei honorem ante commoda sua ponere consuevit? *Erit nempe ejus anima custodita quasi in fasciculo viventium ante Dominum*, quod de Davide prudens Abigail affererat 1. Reg. 25. Si tibi hoc voles demonstratum, specta innatantem horrendae terrarum omnium eluvioni Noëmicam navim. Abrahamum vide Dei custodiae ubique septum, imò ejus uxorem secundariam Saræque ancillam Agarem. Jacobum sequere quando illum Deus deduxit per vias rectas, & post peregrinationum pericula Josephum ejus filium, fratribus longè aliud spectantibus, praemisit in exteram regionem, ut annonam fami venturae comparceret. Comitare in solitudine populum Israëliticum universum, & quotidianum ciborum, quibus perpluitur & vescitur, demensum expendere. De corvo Eliæ, de Elisæi farina & tritico,

tritico, de ignibus Babylonicis trium Hebræorum, de leonibus Daniëlis & pulmento Habacuc, de aliis innumeris ejusmodi, quos Deus extraordinariâ providentiâ servavit à facie tempestatum famis, longum esset recensere, & forsan recentius aliquid desiderabis. Innovata fuere hoc ipso sæculo prisca Israëliticæ plebis miracula in Guairanis Americæ neophytis. Rabiem hostium fugiebant capitum circiter millia duodecim. Præibat palantem gregem Joannes Ardenne-
 sius Leodiensis, Sacerdos è Societate JESU, ductor pastorque: etsi vix erat quo corpora pasceret. Sed Deus hanc pastoris partem implere statuerat. Consumptis enim alimentis omnibus, vis ingens herbarum in vicino flumine, nunquam antehac illic visarum apparuit, alibi-
 lium, & boni saporis ac palato grati. Utque manifestius esset Dei beneficium, post collectam sub ortum solis singulis familiis portionem, nil supererat; sequenti verò manè ita excreverat repentina seges, ut abundè omnibus sufficeret. Quotidia-

D

num

num prodigium ad messem usque adultam perduravit: Deo tunc demum extraordinem ac supra naturam operari desistente, cum ordo naturæ redierat. Ita ex Paraquaria ab ipso populi istius ductore scriptum, anno hujus sæculi tricesimo quinto.

XIII.

*Vitam item
Civilem &
Spiritualē.*

Civilem autem suorum vitam, quæ apud cordatos corporali pluris est, & in honoris ac bonæ famæ, ex virtute nascentis, præmio consistit, servaturum se Deus nominatim pollicitus est, Regum 2. *Quicumque glorificaverit me, glorificabo eum.* Stetisse promissis infinita testantur: mendaces enim ostendit, qui maculaverunt sanctos suos: fecit, ut ab auditione mala non timerent, qui apud ipsum benè audiebant: voluit, ut quod ipsi fecerunt narretur in memoriam eorum, & dici possit, Nimis honorati sunt amici tui Deus: si quid ipsis interim infamiæ ad exercitationem virtutis inuri passus est, multiplici honoris favore postmodum compensavit, ut in Sanctorum apud fideles gloria passim videtur.

dere est. Si verò Civilem ac Corporalem amicorum vitam tam studiosè Deus solet defendere, quid de spiritali dicemus, cujus vel minimum detrimentum universi mundi lucro sarciri non potest? Lib. 1. Reg. cap. 2. de Deo concinuit Samuelis mater, *Pedes Sanctorum suorum servabit.* At cur pedes potissimùm memoras Prophetis sapientissima? Quidni potiùs oculos, cor, caput, aliàve nobiliora membrorum? Omissis variis explicationibus, commodè Cajetanus dicit, pedum fieri mentionem, ut inde inferatur quanta sit cura capitis, cùm vilissima membra accuratè custodiantur. Vidisti quâ diligentia Deus corpora Sauctorum, & honorem, id est pedes, servet: ut vel hinc scias, quomodo animam tueatur, corque, & caput hominis in illum ex utero projecti, quem docet à juventute, & usque in senectam & senium: quem, ut ait Laurentius Justinianus lib. de triumphali Christi agone cap. 25. *comitatur in negotiis, ne delinquat; in periculis, ne cadat; in prosperitatibus, ne se extollat; in laboribus,*

76

BONA VOLUNTAS

*ne deficiat; in dubiis, ne erret; in hujus vite
itineribus, ne eterna vite consolationem
amittat.*

PARS